

LOJİSTİK ŞİRKETLERİN KONKORDATO NEDENLERİ¹
THE CAUSES OF KONKORDATO OF LOGISTICS COMPANIES

Selminaz ADIGÜZEL²

ÖZET

Son ekonomik kriz nedeniyle ödeme gücünü kaybeden lojistik firmaları konkordato ile İcra Tetkik Mercî Hakimliği'ne başvuruda bulunarak borçlarını ödeme beyanında bulunmaktadır. Lojistik şirketlerinin konkordato ilanının altında yatan örgütsel sebeplerin araştırılması amacıyla yaptığımız bu çalışmada batık şirketlerin borcunu nasıl ödediği, ve konkordato sebepleri üzerinde durulmuştur. Borç ve alacakların yeniden yapılandırılması ile kurulan konkordato müessesesi ile uygulamada ne gibi zorluklarla karşılaşıldığı yönündeki bu çalışmada konkordato süreci ve ekonomik sonuçları ele alınmış ticari işletmelere kaynaklık etmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de konkordato ilan eden şirketlerin konkordato ilan etme nedenlerini ortaya koymaktır. Bu çalışmada, konkordato uygulamaları konusunda gerçekçi bir bakış açısı yakalayıp kurulan ve kurulması planlanan şirketlere iflası önleme konusunda öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın evreni, Türkiye'de kurulan şirketlerdir. Bu çalışmanın konusu, son beş yıl konkordato ilan eden şirketlerin konkordato nedenleridir. Çalışmada, çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ölçüte dayalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın çalışma grubundaki katılımcılar, konkordato ilan eden şirketlerin çalışanlarıdır. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Ekonomi, İcra, İflas Uluslararası Ticaret, Lojistik

ABSTRACT

The logistic firms that lost their power to pay due to the last economic crisis, declare their debts by applying to the Executive Inspector Court with the concordat. In this study, we aimed to investigate the organizational reasons underlying the conciliation of the logistic companies and how the companies pay their debt, and the reasons for the concordat. The aim of this study is to determine the difficulties encountered in the application of the concordat system established by restructuring of debts and receivables and the source of concordat process and economic results. The main objective of this research is to reveal the reasons for declaring the company concordat proclaimed in Turkey. In this study, it has been tried to present a realistic point of view on concordat practices and offer recommendations to the companies established and planned to be established. The study population are companies established in Turkey. The subject of this research is the reasons for the concordat of the companies that have declared concordat in the last five years. In the study, criterion based sampling technique which is one of the purposive sampling methods was used to determine the working group. Participants in the study group of the study were employees of companies that declared concordat. In this research, semi-structured interview technique was used.

Keywords: Konkordato, Economy, Enforcement, Bankruptcy International Trade, Logistics

GİRİŞ

Türkiye'de ihracatın az olması, ithalatın fazla olması, ülkeye giren döviz miktarının az olması, dış borçlanmanın artışı, faiz ve kredi oranlarının yükselmesi vs. gibi sebeplerle gelir dağılımında dengesizlik görülmektedir.

Gelir dağılımındaki dengesizlik şirketlerin, kişilerin tüzel ve gerçek kişi olarak ayakta kalmasına engel olmaktadır. Gelir dengesini ölçen Gini yoğunluk katsayısına göre Türkiye, gelir dağılımı eşitsizliği en yüksek ülkeler arasındadır. Ünlü İtalyan istatistikçi Corrado Gini tarafından ortaya konulan Gini katsayısı, gelir dağılımı eşitsizliğini ölçer. %0 mükemmel bir gelir eşitliğini ifade ederken % 100 tam gelir eşitsizliğidir TÜİK verilerine toplumdaki en yüksek gelir %20 gelir ve en düşük gelir % 20 lik kesim oranı P80/P 20 oranı bize Gini yoğunluk katsayısını verir. Gelir dağılımını incelemek için

¹ Bu makale 2018 El Ruha kongresinde bildiri olarak sunulmuştur"

² Dr Öğr. Üyesi Harran Üniversitesi Siverek Uygulamalı Bilimler Fakültesi, sadiguzel@harran.edu.tr

geliştirilen yaklaşımlardan biri, toplumdaki en yüksek gelire ve en düşük gelire sahip grupların toplam gelirden aldıkları payların karşılaştırmasıdır. Bu karşılaştırmada toplumun en zengin %20'lik kesiminin geliri ile en yoksul %20'lik kesiminin gelirleri oranlanır ve P80/P20 oranı olarak adlandırılır. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye'de P80/P20 oranı 7,5 olmuş; yani en zengin %20'lik kesimin toplam gelirden aldığı pay, en yoksul %20'lik kesimin aldığı paydan 7,7 kat daha fazla olmuştur. Gelir dağılımındaki bu eşitsizlikler, bireylerin sınırsız ihtiyaçlarını sınırlı kaynaklarla karşılamak zorunda olmaları nedeniyle, bireylerin borç yükü altına girmelerine sebep olmaktadır (www.dogrulukpayi.com. (Erişim Tarihi.11.10.2018). Kimi zaman şahıslar, kimi zaman şirketler, borçlarını belli taksitlerle ödemek amacıyla konkordato talebinde bulunmakta kimi zaman da iflas ilan etmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de konkordato ilan eden şirketlerin konkordato ilan etme nedenlerini ortaya koymaktır. Bu çalışmada, konkordato uygulamaları konusunda gerçekçi bir bakış açısı yakalayıp kurulan ve kurulması planlanan şirketlere iflası önleme konusunda öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın evreni, Türkiye'de kurulan şirketlerdir. Bu araştırmanın konusu, son beş yıl konkordato ilan eden şirketlerin konkordato nedenleridir. Araştırmada, çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ölçüte dayalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubundaki katılımcılar, konkordato ilan eden şirketlerin çalışanlarıdır. Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

1. İCRA VE İFLAS KANUNU'NDA KONKORDATO

Arapça dilinde, değerli olmayan bozuk para anlamındaki “fûlus” kelimesinden türeyen iflâs; malı tamamen bitme, bozuk paraya bile ihtiyaç duyma anlamına gelmektedir. Bunun yanında bir İslam Hukuku kavramı olarak iflâs, bireyin büyük miktarlarda borçlanıp, bu borçlarını ödeyemez duruma düşmesini ifade etmektedir (Bilge Umar, 1973, s. 14). Konkordato, parasal durumu kötü olan müflis ile alacaklıların kanunda belirtilen çoğunluğu arasında bir proje kapsamında uygun görülmüş olan ve borçların tasfiyesi amacına hizmet eden yetkili makamın tasdiki ile sonuç doğuran ve alacaklıların eşit bir şekilde çıkarlarını gözetken kolektif (toplu) bir cebri icra kurumudur. İflâsın ertelenmesi ise, borca batık halde bulunan fakat parasal durumunun düzeltilmesi olanağı bulunan sermaye şirketinin bir iyileştirme projesi kapsamında finansal durumunun düzeltilmesi ve böylelikle iflâstan kurtarılması mahkeme tarafından sağlanan, kendine has özellikler barındıran, geçici bir hukuki korumadır (Demir, 2019:20).

Ekonomik ve piyasa şartlarında meydana gelen değişiklikler nedeniyle esasında ticari faaliyetine devam etmesi mümkün iken işletmeler, borçlarını ödemedeki sıkıntıları veya malvarlıkları ile borçlanma arasındaki farkın dengesizliği gibi nedenlerle iflas tehlikesi altında kalmıştır. İflas tehdidi ile karşı karşıya kalan bir sermaye şirketinin veya kooperatifin, iflasın ertelenmesi, kanundan yararlanması halinde, mali durumunun erteleme kararının verildiği zamana kıyasla daha kötü duruma gitmemesi gerekmektedir. Şirketin iyileştirme tedbirlerine kavuşarak borca batık durumdan kurtulması, alacaklıların haklarının korunması ve her işletmenin ekonomiye olan desteği düşünüldüğünde, iflasın ertelenmesinin çok önemli olduğu görülmektedir. Ancak İcra ve İflas Kanunu'nda yapılan değişikliğin 15.03.2018 tarihinde yürürlüğe girmesi ile iflasın ertelenmesi kaldırılmıştır. Böylece 28.02.2018 tarihinden itibaren şirketler artık iflasın ertelenmesi talebinde bulunamayacaklardır. Bunun yerine ilgili kanuna eklenen yenilikler ile konkordato hükümlerine başvurabileceklerdir (Yılmaz, 2019:3).

Konkordato (Nachlassvertrag; Vergleich; Concordat), mali durumu bozulmuş bir borçlunun talebinin, kanunda öngörülen çifte çoğunlukla alacaklılar tarafından kabulü ve yetkili makamca tasdik edilmesi sonucunda oluşan, borçluya, borçlarını tam olarak ödemesi kaydıyla süre verilmesini veya kararlaştırılan miktarda, bütün adı borçlarında indirim yapılmasını veya mevcudunu alacaklılarına terk etmek suretiyle bütün borçlarından kurtulmasına imkân tanıyan zorlayıcılığı hafifletilmiş cebri icra yoludur (Ercan: 2008: 43).

Konkordatoda borçluya mühlet verilebilmesinin şartları: konkordatonun başarılı olma ihtimalinin bulunması ve borçlunun alacaklılarına zarar verme kastı taşımamasıdır. Geçici mühlet içinde iken borçlunun önceden başlayan icra takipleri durur, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararı uygulanmaz. Ancak borçlu bu mühleti iyi değerlendirmez, borçlu olduğu kişilere verdiği sözleri yerine getirmese mahkeme mühleti kaldırır. Mahkeme mühleti kaldırma kararı verirse, mühletin kaldırılma ilanından on

gün içinde alacaklılardan her biri borçlu iflasına tabi kişilerden olmasa bile iflasını isteyebilir. Borçlunun başarılı olma ihtimalinin bulunması ve alacaklılara zarar verme kastının olmaması gerekir. Rehinli mal varsa, rehinin paraya çevrilmesi için takip başlatılabilir. Rehinli mal, satılamaz, teminat da istenemez. SGK, vergi borcu vs. her türlü kamu alacaklarına tedbir konur. Konkordatoda borçlu, borçlarını ödeyebilmek için alacaklılardan indirim isteyebilir, alacaklılardan zaman isteyebilir veya hem indirim hem de zaman istediğinde bulunabilir. Konkordato ilan edilirse, haciz ve ihtiyati tedbirler durdurulur. İcra takibi yapılmaz, rehinli bir malı varsa rehin paraya çevrilerek takibi yapılır SGK, vergi borcu tedbiri varsa uygulanmaz. Teminat mektupları ile işlem yapılmışsa paraya çevrilmesi önlenir. Leasingli malların iadeleri durdurulur. Borçlu şirketin aleyhine sözleşmeler yapılmışsa feshedilmesi mümkündür. Mahkemece bir şirkete yönetim ya da denetim kayyumu atanmasının başlıca dört sebebi vardır: İflasın ertelenmesi davası açılması, şirket içi menfaat ihtilaflarına ait davalarda şirket varlığının korunması, organ eksikliği sebebiyle canlandırma, ceza hukuku alanında tedbir olarak kayyuma devir (Battal, 2009:25).

Konkordato komiseri borçlunun tüm faaliyetlerinde Kanun'un belirttiği görevleri icra etmek üzere yanında bulunur. Mahkeme hangi konularda rapor istemişse o konularda rapor verir. Alacaklılar kurulu, konkordato konusunda bilgilendirir. Alacaklılar kurulu da komiserle birlikte işbirliği içinde çalışır, komiserle bilgi verir. Görüş bildirir Komiseri yeterli bulmadıkları takdirde mahkemenin komiseri değiştirmesini gerekçeli raporla talep edebilir. Komiserin raporu iflas veya konkordato talebinin uygulanmasını sağlamaktadır. (09/6/1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2004.pdf> Erişim Tarihi 11.10.2018).

7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile (28.02.2018 tarihli) bazı maddelerde değişikliğe uğramıştır. Konkordato ile ilgili olarak 2004 sayılı kanunun 285. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir (Resmi Gazete, 2018). Borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Mahkemenin izni TTK Madde 412- (1) Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği veya isteme yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin başvurusu üzerine, genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi karar verebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve Kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. Kararında, kayyımın, görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir.

.Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir. Karar kesindir. Buna karşılık şirket içi menfaat ihtilaflarının halli için açılan davalarda dava aşamasında bir tedbir olarak şirketin yönetiminin yönetim kayyumuna devredildiği ya da yöneticinin kararlarının denetim kayyumunun onayına bağlandığı hallerde kayyumun görev ve yetkileri ile ilgili olarak kanunda bir özel düzenleme bulunmadığından kayyumun yetkileri kararda açıklanacaktır. Uygulamada bu atama ve görev kararı ile ilgili olarak da çeşitli tereddütler yaşanmaktadır:

Alacaklı alacağını alamayacağı endişesiyle borçlu hakkında iflâs talebinde bulunabilir ve bir dilekçe vererek borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir. Konkordato talebinde bulunan taraf, konkordato avansını ödemekle mükelleftir. Vadesi gelen borçlu, vadesinde borcunu ödeyemezse, vade veya tenzilat istemek suretiyle iflastan kendisini ve şirketini koruyabilir. Borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep ederek ticari itibarını koruyacaktır.

Konkordato, borcun ifası sırasında karşılaşılabileceği tüm maddi kayıplar karşısında çalışanlarının ve alacaklıların haklarının ifa etmede borçlu için can simidi niteliğindedir. Borçlu veya alacaklı, iflastan sonra başvurmuşsa icra dairesine, iflastan önce başvuruda bulunmuşsa ticaret mahkemesinin vereceği karara göre tenzilat, vade yapılır. İşletmenin merkezi yurt dışında ise merkezin Türkiye'deki şubesinin bulunduğu yerin icra dairesi yetkili mercidir. Birden fazla şubesi var ise, merkez şube nerede ise bulunduğu yerin icra dairesidir.

Konkordato ile bazen borçluya borçlarını ödemek üzere belirli bir vade de tanınabilir. Bu tür konkordatoya “vade konkordatosu” denilmektedir. Bazen borçluya vade tanıyan bu gibi konkordatolarda, borçların vadesinde tam olarak ödeneceği, fakat konkordato tarihinden itibaren faiz ödenmeyeceği de kararlaştırılabilir. Bazen de alacaklılar hem alacağının belirli bir kısmından feragat ederler ve hem de borcun ödenmesi belirli bir vadeye bağlanabilir (www.aso.org.tr (Erişim Tarihi 12.08.2018). Bu yöntemlere göre; “konkordato çeşitleri şöyledir:

- 1-Adi Konkordato,
- 2- İflastan Sonra Konkordato,
3. Yüzde (tenzilat) konkordatosu,
- 4.Vade konkordatosu”,
- 5.Malvarlığının terki suretiyle konkordato”,
- 6.İflas dışı konkordato”,
- 7.İflas içi konkordato (Işıktaç, 2018: 3).

Yapılış zamanına göre, iflas dışı (iflastan önce) ve iflas içi (iflastan sonra konkordato ayrımı yapılmaktadır. Taraf iradesine dayalı olan özel konkordato (mahkeme dışı konkordato-muslihane konkordatosu) konkordatoyu kabul etmeyen alacaklıları bağlamaz sadece anlaşmada yazılı hükümleri ihtiva eder. Bu tip konkordatoda mahkeme tasdikine ihtiyaç yoktur.

Özel konkordato tamamen borçlar hukuku kurallarına tabi olup meydana getirdiği hükümler, yalnız, özel konkordato sözleşmesinde yazılı olan hükümlerdir. Adi konkordato, iflase tabi olmayan herhangi bir borçlunun yapmış olduğu konkordatodur. Burada borçlu ya da alacaklı konkordato teklif edebilir. İflase tabi borçlu, henüz iflas etmeden önce konkordato teklif eder. Konkordato teklifi kabul ve tasdik edilirse iflas etmekten kurtulur. Adi konkordatoya iflas öncesi konkordato da denir. İflas sonrası konkordato da borçlu iflas etmiş olup iflastan kurtulmak için konkordato teklif etmektedir. Konkordato kabul veya tasdik edilirse borçlu hakkındaki iflas, bütün hüküm ve sonuçlarıyla kaldırılır. Mal varlığının terki şeklindeki konkordatoda adi konkordatonun aksine, borçlunun işletmesinin kurtarılması değil, tasfiyesi söz konusudur (Kuru-Arslan- Yılmaz, 2008: 628-629).

Konkordato şirketi iflas gibi tamamen şirketin kapanması durumundan kurtarma yoludur. Şirkete zaman kazandırır iflası önleyen ferdi icradır. İcra takibinin borçlunun ve diğer ortakların sermayesine, malvarlığına yönelmesini önleyerek ödemeyi taksitlendirmekle külli icraya engel olacaktır. iflas öncesi konkordato ile borç yapılandırılarak şirket maddi açıdan rahatlar. İflas öncesi konkordatoda ile borçlu ve alacaklı arasında uyuşmazlığın halli söz konusudur. Mahkeme kararıyla bir plan dâhilinde borç ödenir. Vade konkordatosunda borçluya belli bir vade verilir, borç bu vadede ödenirken konkordato tarihinden itibaren faiz ödenmeyeceği kararlaştırılabilir. Bazen alacaklı ile anlaşarak alacağının bir kısmından feragat etmesi istenir bir kısmının da vadeli olarak ödenmesi istenebilir buna yüzde (tenzilat) konkordatosu denilir.

Yapılış amacına göre borçların tasfiyesine yönelik olan malvarlığının terki suretiyle yapılan konkordato ayrımı yapılabilir. (İflas Hukuku: .274). Konkordato talebine eklenecek belgeler: borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli malî kaynağın sermaye artırımı veya kredi temini yoluyla yahut başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren konkordato ön projesi gibi belgelerin hazırlanması gerekir . Konkordatoda istenen belgeler ise şunlardır:

a) Borçlunun malvarlığının durumunu gösterir belgeler: Borçlu defter tutmaya mecbur kişilerden ise Türk Ticaret Kanunu’na göre hazırlanan son bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilançolar, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin e-defter.

b)Berat bilgileri, borçlunun malî durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler, tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler,

c) Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste.

d) Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo.

e) Sermaye Piyasası Kurulu veya Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu gösteren finansal analiz raporları ile dayanakları,

Borçlu, konkordato sürecinde mahkeme veya komiser tarafından istenebilecek diğer belge ve kayıtları da ibraz etmek zorundadır (Resmi Gazete, 2018). ”

Konkordatonun tasdik edilmesi için, borçlu tarafından ödenmesi teklif edilen meblağ ile borçlunun kaynakları arasında bir orantı bulunmak zorundadır (m.298,I/1). Buna orantılılık şartı da denilir. Bu şartın konkordatonun tasdiki için aranmasının nedeni, borçlunun kaynakları ile orantılı olmayan tekliflerde bulunmak suretiyle, alacaklıların zarara uğramasını önlemektir. Kanaatimizce, buradaki orantı kavramından her zaman, “ödenmesi teklif edilen meblağın, borçlunun kaynaklarının altında kalması şeklinde” anlaşılmalıdır. Borçlunun, kaynaklarının üzerinde bir meblağ ödeyeceğini teklif etmiş olması da orantılılık şartına aykırılık teşkil edecektir. Çünkü, borçlu, hiçbir suretle, kaynaklarının üzerinde teklif ettiği meblağı ödemesi mümkün değildir. Dolayısıyla, hâkimin, bu şekilde aşırı bir meblağı içeren teklifi yerinde bulmayarak, konkordatoyu tasdik etmemesi gerekecektir. Ayrıca doktrinde de belirtildiği gibi, borçlunun halihazırdaki mevcudu, borçlarının tamamından fazla ise, borçlunun konkordato yapmaya ihtiyacı olmadığı gerekçesiyle konkordatosu tasdik edilmemelidir. Ancak, borçlunun yeterli mevcudu olmakla birlikte, bu mevcudun kısa vâdede paraya çevrilmesi mümkün gözüküyorsa, borçlunun teklif ettiği konkordato tasdik edilmelidir.

Konkordato ilan edildiğinde alacak davası sonuçlanmış olsa bile icra işlemi yapılamaz. İşçi ve nafaka alacakları konkordato kapsamı dışında tutulmuştur. İflas sonrasında konkordato ilan edilirse, iflas kararı kaldırılarak konkordato ilan edilir. Ancak borçlunun başarılı olacağını bilmesi ve alacaklılara zarar verme durumunun olmaması şartıyla İflas masasının açılması ile paraların kesin dağıtımı arasındaki dönemde, konkordato teklifinde bulunulabilir. İflastan sonra konkordatoda geçici mühlet yoktur. Komiser tayin edilmez, iflas tasfiyesi varsa iflas tasfiyesi ikinci alacaklılar toplantısına kadar devam eder. Kısaca Konkordato İcra ve İflas Kanunu'nun 285 – 309.maddeleri arasında düzenlenmiştir.

28.02.2018 tarihinde TBMM'de kabul edilen, 15.03.2018 tarihli, 30361 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 7101 sayılı değişiklik ile bünyesinde pek çok sorunu barındıran, iflasın ertelenmesi, yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece konkordato kurumu yeni bir yapıya dönüştürülmüştür.

2.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Son beş yıl içinde konkordato ilan eden şirketlerin konkordato nedenleri nelerdir? sorusu bu araştırmanın problemidir. 31/03/2009 tarihinde yapılan IV. İstatistik Konseyi'nde alınan karar gereğince, TÜİK tarafından açıklanan şirket, kooperatif ve gerçek kişilere ait işletmeler ile ilgili kurulan/kapanan şirket istatistiklerinin 5429 sayılı kanun uyarınca Resmi İstatistik kapsamında yayımlanma sorumluluğu 2010 yılı başından itibaren Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne devredilmiştir (www.tobb.gov.tr. (Erişim Tarihi 12.07.2019).

Türkiye'de konkordato ilan eden, açılan, kapanan şirketlerin istatistiki verileri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından tutulduğundan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne yazdığımız resmi yazıda konkordato ilan eden şirketlerin son beş yıl içinde istatistiki verileri istenmiştir. TOBB'nin verdiği bilgiye göre Türkiye'de konkordato ilan eden şirketlerin istatistiki verilerinin tutulmadığı ancak kapanan şirketlerin istatistiğinin verildiği belirtilmiştir. İstanbul Ticaret Odası'nın verdiği bilgiye göre

son bir yıl içinde İstanbul'da 100, Türkiye'de 500 şirket konkordato talebinde bulunmuştur. Resmi kaynakların verdiği bilgiler esas alındığından diğer veriler, bu araştırma kapsamına alınmamıştır. TOBB, kapanan şirketlerin son beş yıllık grafiğini web sayfasında yayınlamıştır. Türkiye'de şirketlerin son beş yıl içinde kapanmasının ekonomik sıkıntının derecesini göstermesi açısından önemlidir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin web sayfasında yayınlanan istatistiki bilgilere göre. 2013 yılı Aralık ayında kapanan şirket sayısı, 2012 yılının Aralık ayına göre %10,40 artarken, kapanan kooperatif sayısı % 9,48 ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %42,13 azalmıştır.

2013 Aralık ayında kurulan şirketlerin sermayelerinin toplamı, bir önceki aya göre %29,64 oranında azalmıştır. Aralık ayında kapanan gerçek kişi ticari işletmelerinin 964'ü toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıtların ve motosikletlerin onarımı, 272'si inşaat, 165'i imalat sektöründedir.

2014 Aralık ayında kapanan şirket sayısı, geçen yılın aynı ayına göre %3,58 azalmıştır. 2014 yılı Aralık ayında kapanan şirket sayısı, 2013 yılının Aralık ayına göre %3,58 azalırken, kapanan kooperatif sayısı %17,62 ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %111,16 artmıştır. Kapanan şirket sayısında geçen yılın aralık ayına göre %20,96 azalış olmuştur.

2015 yılı Aralık ayında, 2014 yılı Aralık ayına göre kurulan şirket sayısında %15,11 ve kooperatif sayısında %36,62 artış olurken, kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısında %9,67 azalış olmuştur. 2015 yılı Aralık ayında kapanan şirket sayısı, 2014 yılının aynı ayına göre %20,96, kapanan kooperatif sayısı %14,98 ve kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %54,93 azalmıştır. Kapanan gerçek kişi ticari işletmesi sayısı, yapılan tebligatlarla ticari faaliyeti bulunmadığı tespit edilen gerçek kişi ticari işletmesinin kayıtlarının ilgili Ticaret Sicil Müdürlükleri tarafından Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 51. maddesine istinaden re'sen silinen işletmelerini kapsamamaktadır. 2017 yılı Aralık ayında 924, Ocak-Aralık döneminde 10.192 2017 yılı sonunda 18.005'e ulaşmıştır. 18.005 Gerçek kişi ticari işletmesi re'sen kapatılmıştır (www.tobb.gov.tr (Erişim Tarihi 12.07.2019)).

Tablo 1 2012-2018 Yılı Kapanan Şirket Sayı ve Yüzdeleri

İLAN TÜRÜ	ŞİRKET TÜRÜ	OCAK ARALIK (12 AYLIK)							
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Değişim (%)
Kapanan*	Şirket	14.168	15.538	14.002	12.114	11.038	13.517	8.305	9,67
	Kooperatif	1.895	1.862	1.820	1.587	1.290	1.184	755	-1,74
	Gerçek Kişi Tic. İşl.	31.915	19.873	23.229	19.061	19.600	18.005	14.536	-37,73

Kaynak

<https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php> (12.10.2018).

Grafik 1. 2014-2018 Yıllarında Kapanan Şirket Sayıları

Kaynak

<https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php>
(12.10.2018).

2018 yılı Eylül ayında 149, Ocak-Eylül döneminde 4.186 gerçek kişi ticari işletmesi re'sen kapatılmıştır. Eylül ayında kapanan şirket ve kooperatiflerin; 360'ı toptan ve perakende ticaret, motorlu taşıtların ve motosikletlerin onarımı, 171'i inşaat, 90'ı ulaştırma sektöründedir. 127'si mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetlerdir.

3. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmamızda açık uçlu sorulardan oluşan ankete katılan katılımcılardan 21 kişinin 10'u kadın, 11'i erkektir. Kıdem değişkenine göre katılımcı sayısı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2 Katılımcı Sayısı

Toplam	k1	K2	k3	k4
Cinsiyet	KADIN	KADIN	ERKEK	ERKEK
Yaş	30-40	41-50	45-50	51-55
Kıdem	0-10 YIL	0-20 YIL	0--15 YIL	10- 20 YIL
21 KİŞİ	6	4	5	6

Verilerin toplanmasında katılımcılara rahat bir görüşme imkânı hazırlanarak konuşmacıların istedikleri saatlerde görüşme yapılmıştır. Her bir katılımcıya aynı ses tonu ile aynı sorular sorulmuş not alma tekniği kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken, kavramsal çerçeve içerisinde veriler analiz edilmiştir. Konkordato ilan eden şirketlerin çalışanları ile görüşme yapılarak frekans ve yüzdeleri değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Konkordato İlan Eden Şirketlerin Konkordato İlan Etme Sebepleri

Konkordato Sebebi	F
Alacaklılara ödemeyi zamanında yapamama	21
Şirketin ve şahsın prestijini korumak amacıyla konkordato talep etme	21
Bankanın çekilen krediyi geri istemesi	4
Artan Kira Ücreti	2
Döviz kurundaki dalgalanma	15
Müşterilerin ödemelerini zamanında yapmaması	13
Hisse senetlerinin düşmesi	1
Türk lirasındaki değer kaybı	21
Satışlarda azalma	21
İthal mal almanın kur farkı nedeniyle zorlaşması	11

Yapılan nitel araştırmada görüşme tekniği kullanılmış ve katılımcılara konkordato nedeni sorulduğunda 21 kişi şirketin ve şahsın prestijini korumak amacıyla konkordato talep ettiklerini, alacaklılara ödemeyi zamanında yapamama nedeniyle konkordato talep edildiği cevabını vermiştir (%100 frekans) 21 kişi Türk lirasındaki değer kaybının konkordato sebebi olduğunu, 11 kişi ithal mal almanın kur farkı nedeniyle zorlaşması sebebinin önemli bir etken olduğunu, 15 kişi döviz kurlarındaki dalgalanma sebebiyle, 4 kişi bankanın çektikleri krediyi geri istemesi nedeniyle, 2 kişi, artan kira gelirlerini ödeyemediklerinden, 13 kişi müşterilerinin ödemelerini zamanında yapmaması nedeniyle, 21 kişi de satışlardaki azalma nedeniyle konkordato ilan edildiğini belirtmişlerdir.

4.LOJİSTİK SEKTÖRÜ ve KONKORDATO

Türkiye’de son yıllarda yaşanan kur dalgalanmasından en çok etkilenen sektörlerden bir tanesi de lojistik sektörüdür. 1982 yılında Trabzon’da kurulan ve otomotiv devlerine lojistik destek sağlayan KSN Lojistik A.Ş, Gebze Asliye Ticaret Mahkemesi’ne başvurarak konkordato ilan etmiştir. Şirketin Konkordato ilan etme sebebi müşterilerinden kaynaklanmaktadır. Yapılan görüşmede müşterilerinin şirkete borcunu ödememesi sebebiyle artan nakit ihtiyacı nedeniyle şirket konkordato ilan etmiştir.

Yine lojistik alanında prestijli bir firma olan Günaydın Group konkordato ilan etmiştir. Konkordato nedeni bankaların bazı kredilerini geri çağırmasıdır. Bankalar müşterilerine verdiği krediyi istediği zaman geri çekme hakkına sahip olduğundan firmadan çekilen krediler geri istenince konkordato ilan etmek zorunda kaldığı belirtilmiştir.

Gaziantep merkezli uluslararası bir lojistik firması, konkordato başvurusunda bulunmuş ve borçlu Asliye Ticaret Mahkemesi’nden 24/07/2018 tarihinden başlamak üzere 3 ay geçici mühlet almıştır. Mahkeme, şirketin 3 ay icra takip işlerini durdurmuştur.

Görüşmeye katılanlardan biri şirketin kredilerine kişisel mal varlığı ile kefil olduğu için bankaların bu yönde girişimlerde bulunduğunu söylemiştir. Mallarının satılmasını önlemek için konkordato isteğinde bulduklarını belirtmiştir. Bir başka katılımcı, bankaların yaşanan ekonomik sıkıntıları fırsata çevirmeye çalıştıklarını ifade etmiştir.

Araştırma sonucuna göre son dönemde, Türkiye’de yaşanan; yüksek faizlerin uzun vadeli yatırımlara imkan vermemesi, TL’de yaşanan değer kaybı, satışların giderek azalması, ithal girdilerin kurdaki dalgalanmalardan etkilenmesi, olumsuz ekonomik gelişme, kısa vadeli ödemelerde yaşanan güçlükler, ticari faaliyetleri koruma, müşterilerin, tedarikçilerin, bayilerin ve diğer iş ortaklarının olumsuz etkilenmesini önlemek amacı konkordato başvurusu yapma kararı aldıklarını ifade etmişlerdir.

Şirketlerin ticari prestijlerini korumayı, ithalat ve ihracatı teşvik etmeyi ve ticarete yaşanan iflas durumunu en aza indirmeyi amaçlayan konkordatonun sağladığı bu imkanları fırsata çevirmeyi düşünen sahte yollarla konkordato ilan eden şirketlerin hukuksal ve mali olarak sıkı takip edilmesi gerekmektedir. Bu konuda en önemli yetki, mahkemeler ve icra dairelerindedir. Mahkemelerin konkordato ilan edilmeden detaylı inceleme yapması faydalı olacaktır. Çünkü konkordato ilan eden şirketler, buna aylar

önceden hazırlanarak şirketi boşaltmakta, sahte faturalar düzenleyerek borçlarını ve faizlerini ödemek istememektedirler.

Bazı şirketler, konkordato ilan ederken başka bir isimle ya yurt dışında ya da yurt içinde başka bir şirket açarken bazıları da alacaklıları mağdur durumda bırakmaktadırlar. Sahte yollarla konkordato ilan eden bu şirketin hukuksal ve mali olarak sıkı takip edilmesi, Mahkemeler konkordato komiserleri tarafından şirketin faturalarının banka hesaplarının detaylı incelenmesi gerekmektedir. Kısaca konkordato ilan edilmeden önce uzman görüşü alınarak konkordato için başvuran firmaların daha iyi incelenmesi gerekmektedir.

Türkiye’de 2018 yılında bireysel kredi kartı borcunu ödeyemeyen gerçek kişi sayısı 2018 Haziran ayında 77 bin iken, 2018 Temmuz ayında bu sayı 81 bine ulaşmıştır. Bireysel kredilerini ödeyemeyen gerçek kişi sayısı 2018 Haziran ayında 85 bin iken 2018 Temmuz ayında bu sayı 102 bine ulaşmıştır. Temmuz 2017’den Temmuz 2018’e kadar protesto olan senet sayısı 985 bin adet. Protesto olan bu senetlerin parasal karşılığı 16 milyon 122 bin lira iken protesto olan senetlerin parasal karşılığı 2018 Temmuz ayında neredeyse iki misli artarak 2 milyon 543 bin liraya ulaşmıştır. 7. Temmuz 2017’den Temmuz 2018’e kadar karşılıksız çıktığı için bankalarca işlem yapılan (arkası yazılan) çeklerin parasal karşılığı 20 milyar Türk lirasıdır. 2018 Haziran ayında karşılıksız çıkan çeklerin tutarı 1.4 milyar TL iken 2018 Temmuz ayında iki miseden fazla artarak bu rakam 2.7 milyar TL olmuştur (<https://tr.scribd.com/document/139528243/TEPAV-Turkiye-Yatirim-Ortami-v2> (Erişim Tarihi 11.10.2018).). Bütün bu veriler Türkiye’de 2018 yılı içerisinde ekonomik yönden gerçek kişilerin ve şirketlerin sıkıntıda olduğunu borçlarını ödemediğini göstermektedir. 2018 yılında TL’nin Dolar karşısında % 40 oranında değer kaybetmesi Dolar ve Euro cinsinden borcu olan kişilerin borcunun katlanmasına neden olmuştur. Türk Lirası’ndaki düşüş, en çok Dolar ve Euro cinsinden borcu bulunan özel sektörü etkileyerek şirketlerin konkordato ilan etmelerine sebep olmuştur. Bankaların krizleri fırsata çevirmek gayretiyle, konkordato gerektirmeyen firmalara kredi verdiği, borçlarını yeniden yapılandırmak isteyen borçlular üzerinden kar elde etmek istedikleri görülmektedir.

SONUÇ

Türkiye’de son yıllarda döviz kurundaki dalgalanma, gelir düzeyindeki istikrarsızlık sebebiyle ekonomik yönden zorluklar yaşayan şirketler bulunmaktadır. Kapanan şirketlerin sayısı artarken, kapanmak üzere olan şirketlerin de konkordato ilan ederek şirket veya şahıs prestijinin korunmaya çalışıldığı görülmektedir. Döviz kuru ve kredi faizlerindeki artış nedeniyle ödeme sıkıntısı yaşayan birçok şirket, konkordato ilan etmektedir.

Bankalar, şahısların yaşadığı ekonomik sıkıntıyı fırsata çevirerek kredilerini geri istedikleri, faiz oranlarını arttırdıkları görülmektedir. Yaşanan ekonomik krizin, zenginleri daha zengin, fakirleri daha fakir yaptığı belirtilmektedir. Bazı şirketler, prestijlerinin sarsılacağı korkusuyla konkordatoyu gizli olarak talep ederken, bazı şirketler konkordatolarını basın yoluyla duyurmaktadır. Konkordato ilan eden şirketlere mal veya hizmet veren şahısların mal veya hizmetlerinin bedeli olan alacaklarını alamadıkları, şirketlerin konkordatoyu suiistimal ettikleri görülmektedir. Bu suiistimallerin önüne geçilmesi için ön incelemenin son derece titiz yapılması, banka hesaplarının faturaların incelenmesi, bir şirket kapatılarak ikinci bir şirket açılmasının önüne geçilmesi, uzman görüşü alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

1. ASLANOĞLU A, ÖZALP D, ÖZALP A,(2018). Bir Yeniden Yapılandırma Kurumu Olarak Konkordato Başvurusu, Geçici Mühlet ve Gerekçeleri. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/477171>.
2. AYHAN R, (2007). Ticari İşletme Hukuku, Hukuk Fakültesi Yay.
3. BATTAL A. (2018) Kayyum Denetimindeki Anonim Şirketin Yönetimi, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, ISSN: 2149-4576, Ankara.
4. DEMİR G (2019), İflas Erteleme Kaldırılması ve Konkordato Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe Denetim Yüksek Lisans Programı.
5. ERCAN, İ (2008), İcra ve İflâs Hukukunda Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato, Konya.
6. İŞIKTAÇ Ş M, (2018), Konkordato,, İstanbul Barosu Dergisi • Cilt: 92 • Sayı: 3 •

7. KURU B, ARSLAN R, E YILMAZ (2008), İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Yetkin Yay. 22. B. Ankara.
8. KURU B - H KONURALP, (2008). Bankacılar İçin İcra İflas Hukuku, Banka ve Ticaret Enstitüsü, Türkiye İş Bankası, Hukuk Fakültesi Vakfı, Ankara .
9. ÖZBEYİ M, (2014). İcra ve İflas Hukuku, Savaş Yay.
10. PEKCANITEZ-H.-ÖZEKES M, (2009), İcra ve İflas Hukuku, Pratik Çalışmalar, Yetkin Hukuk Yay.B, Ankara.
11. YILDIRIM K (2009) İcra İflas Hukukunda İptal Davaları, MÜ Hukuk Fakültesi, Alfa Yay.
12. YILMAZ H (2019), 7101 Sayılı Yasa Kapsamında İflasın Erteleme Sürecinden Konkordato Sürecine Geçiş Tezi Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi.
13. SÜPHANDAĞ Y, (2009). İcra ve İflas Hukukunda Uygulamalar, Bilge yay, 5. B.
14. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180315-28.htm> (Erişim Tarihi 20.10.2018).
15. <http://www.iflaserteleme.com/konkordato-kesin-muhlet-karari/> (Erişim Tarihi 12.10.2018).
16. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/477171>(Erişim Tarihi 12.10.2018).
17. <http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/2460> (Erişim Tarihi 10.10.2018).
18. <https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php>
19. <https://tr.scribd.com/document/139528243/TEPAV-Turkiye-Yatirim-Ortami-v2> (Erişim Tarihi 11.10.2018).
20. <http://www.turkiyehukuk.org/konkordato-ne-demek/>(Erişim Tarihi 11.10.2018).
21. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2004.pdf> Erişim Tarihi 11.10.2018).